

Gulden en daalder

Vanwege bezuinigingen als gevolg van de economische crisis werd de Nederweeter weekmarkt per 30 mei 2012 officieel verzelfstandigd tot de Stichting Weekmarkt Nederweert. Dit was een primeur voor Zuid-Nederland. Hiermee kwam een einde aan een traditie van bijna drie eeuwen bemoeienis van het gemeentebestuur van Nederweert met het plaatselijke marktwezen.

Nederweert behoorde destijds tot het Overkwartier van Gelder en was omgeven door vreemde mogendheden. In het noordwesten waren dat Holland en de Meierij van Den Bosch, in het zuiden het Prinsbisdom Luik en het Graafschap Horn en in het oosten het Baljuwschap Kessel. Indien de Nederweertenaars andere markten wensten te bezoeken, kostte dat tol bij de vele grensovergangen. Daarom had het gemeentebestuur zich in 1731 gewend tot keizer Karel VI, de hertog van Gelder. Voor het stimuleren van de handel zou het namelijk een goede zaak zijn als het dorp zijn eigen jaarmarkten zou mogen organiseren. Alle bezoekers en kooplieden zouden dan onder de zogenaamde 'marktvrede' vallen; een vrijgeleide die hen beschermde tegen arrestatie en inbeslagname van handelswaar. Men sprak om die reden ook wel van vrijmarkten. Een grote toeloop was niet alleen gunstig voor de plaatselijke economie maar ook voor de gemeentekas omdat er standgeld werd geheven. Op de markt was de gulden een daalder waard, zo zegt het spreekwoord, en dat gold zowel voor de marktgangers als voor het gemeentebestuur.

De keizer liet zich adviseren door de Raad van Gelder, de Rekenkamer en de Tresorier-Generaal. Op 10 september 1731 vond in Brussel door gouvernante-vorstin Maria Elisabeth de officiële ondertekening van het Nederweeter marktrechtprivilege plaats. Het was een document van perkament, gezegeld met het keizerlijke grootzegel in rode was. Nederweert had het recht gekregen om vier jaarmarkten te houden, telkens op maandag. De eerste een week voor Vastenavond, de tweede op de

Advertentie van de Nederweeter jaarmarkt. Maas- en Roerbode, 26 maart 1859.

maandag voor Palmzondag, de derde in juni en de vierde 's maandags na Sint Maarten (november).

In de winter van 1732 vroeg het gemeentebestuur tips aan het Hof van Gelder hoe de organisatie van de jaarmarkten het beste aangepakt kon worden. Het advies was om te mikken op een combinatie van paarden en goederen. Voor het aantrekken van paardenkooplieden werd op kosten van de gemeente een zilveren roskam uitgelooft, uit te reiken aan de handelaar die het beste koppel 'koetspeerden' te koop zou aanbieden. Kooplieden met winkelaar werden gelokt door het standgeld laag maar wel kostendekkend te houden. Als de markt een succes zou worden, kon men de tarieven immers altijd nog verhogen. De Nederweeter jaarmarkten werden een groot succes en beleefden hun hoogtijdagen in de negentiende eeuw. In latere jaren werd er geen vee meer verhandeld. Vanaf 1964 werd de Nederweeter markt wekelijks gehouden. Lange tijd was de locatie het St. Antoniusplein en sinds enige jaren vindt de weekmarkt plaats op het plein bij het gemeentehuis. De gulden en daalder verdwenen uit de markteconomie en sinds kort dus ook de bemoeienis van de gemeente.

Alfons Bruekers